Milli Tədris Olimpiadası

Tarix

II tur

X-XII siniflər

2020-2021-ci tədris ili

Tapşırıq üçün təlimat 1-2:Verilmiş informasiyanı xronoloji prinsipə yerləşdirin. Hər bir tapşırıq 1 xal ilə qiymətləndirilir.

1. Şəhərləri onların bünövrəsinin qoyulması vaxtına əsasən yerləşdirin:

1. İskəndəriyyə
2. Yerüsəlim (Qüds)
3. Roma

2. Qədim yunan tarixçilərini onların fəaliyyət göstərdikləri vaxt üzrə yerləşdirin:

1. Strabon
2. Plutarx
3. Herodot

Tapşırıq üçün təlimat 3-5: İki sütunda verilmiş informasiyanı bir-biri ilə müqayisə edin. Hər bir tapşırığın maksimum qiyməti 4 xaldır.

3. Tarixi romanlar və onlarda inkişaf etdirilən tarixi hadisələr arasında uyğunluqları müyyənləşdirin:

	Tarixi roman		**Tarixi hadisə**
A	93 il (Hüqo)	1	Amerikanın müstəqilliyi uğrunda mübarizə
B	Zənglər kimi səsləyir	2	Fransada dini müharibələr
C	Montesumun qızı (Haqard)	3	Böyük Fransa inqilabı
D	Məlikə Marqo (Düma)	4	İngiltərə inqilabı
		5	İspaniyanın vətəndaş müharibəsi
		6	Böyük coğrafi kəşflər

4. Tarixi diqqətəlayiqliliyi və şəhərin harada yerləşməsi əlaqədar onun adı ilə bağlı uyğunluğunu müəyyənləşdirin:

	Memarlıq abidəsi		Şəhər
A		1	Barselona
B		2	Pissa
C		3	Paris

D		4	Budapeşt
		5	London
		6	Florensiya

5. Portret ilə onda təsvir edilən tarixi şəxsiyyət arasında uyğunluğu müəyyənləşdirun:

	Portret		Tarixi şəxsiyyət
A		1	I Teymuraz
B		2	I İrakli

C		3	II Levan Dadiani
D		4	Giorgi Saakadze
		5	Vameğ Dadiani
		6	Rostom xan

Tapşırıq üçün təlimat 6: Şəkillərə diqqət yetirin və suallara cavab verin:Tapşırığım maksimum qiyməti 7 xaldır.

Suallar:

(1) 6.1. O şəxsin adını bildirin, hansı ki, sivilizasiya onun adını daşıyır, hansını ki, illüstarsiyada təsvir edilmiş tikililərin qalıqlarını və onların rekonstruksiyasını ona aid edirlər.

(2) 6.2. İllüstrasiyada təsvir olunmuş tikililərin qalıqları hansı adada və şəhərdə yerləşir?

(2) 6.3. O memarın adını bildirin, hansı ki, rəvayətə görə, illüstrasiyada təsvir edilən tikilini ucaltmışdır və BU TİP TİKİLİLƏR HANSI ADLA TANINIR?

(2) 6.4. İllüstrasiyada təsvir olunmuş tikilidə hansı mifik məxluq yaşayırdı və rəvayətə görə, onu kim öldürdü?

Tapşırıq üçün təlimat 7: Mətn sizin qarşınızdadır, hansında ki, bir konkret tarixi fakt-Qutlu Arslanın dəstəsinin hərəkatını əks etdirir və onun sosial tərkibi barədədir-iki fərqli mövqe təqdim olunmuşdur. Mətnlə diqqətlə tanış olun , sonra isə mətndə təqdim olunmuş mövzu barədə arqumentləşdirilmiş esse formalaşdırın.

Nəzərə alın, essedə mütləq əks olunmalıdır:

1. Qutlu Arslanın dəstəsinin sosial tərkibi barədə fərqli mülahizələr;
2. Arqumentlər, hansılarla ki, bu baxışlar möhkəmləndirilmişdir;
3. Qutlu Arslanın dəstəsinin hərəkatının əhəmiyyətinin qiymətləndirilməsi.. Sizin nöqteyi-nəzərinizi dünyanın başqa ölkələrində cərəyan edən anoloji hadisələrin nəzərə alınması ilə arqumentlərlə möhkəmləndirin.

- Öz fikrinizi aydın, hərtərəfli və sübuta yetirilçiş şəkildə formalaşdırın. Mülahizə məntiqi cəhətdən qaydaya salınmış və abzaslarla bir-birindən ayrılmış olmalıdır.

- Nəzərə alın: əgər sizin mülahizəniz 120 sözdən artıq deyildirsə, əl işiniz düzəldilməyəcəkdir.

- Əgər verilmiş tapşırıq bütövlükdə qeyri-adekvat düzəldilmişdirsə və yaxud da dil cəhətdən o dərəcədə anlaşılmazdır ki, fikri başa düşmək çətindir, yazı düzəldilməyəcəkdir.

- Tapşırığın maksimum qiymətləndirilməsi 9 xaldır..

Qutlu Arslanın dəstəsinin sosial tərkibi

„Qutlu Arslanın dəstəsinin sosial tərkibi barədə məsələ iki cür düşünülür.

Birinci nöqteyi-nəzərdən, Qutlu Arslanın dəstə üzvləri əsilzadə müxalifətçilərdirlər ki, bu hərəkatdan da məqsəd onların soyadlarının mənafelərinin gələcəkdə yxşılaşdırılmasından ibarət idi.,

İkinci nöqteyi-nəzərə görə isə, tətilçilər soyadısız, aşağı sosial mənşəli, "var-dövlət həsrəti ilə alışıb-yanan", yəni üçüncü silkin nümayəndələridirlər və dəstəyə əsasən varlı şəhərlilər daxildirlər.

O arqumentlərə xüsusi diqqət yetirirlər ki, Qutlu Arslanın tətilindən sonra irəli çəkilmiş şəxslərdən eləsi, necə ki, var idi, məsələn, Əbusalam, üçüncü silkdən-şəhərlilər təbəqəsindən çıxmışdı. Bu isə belə düşünməyə kifyət edəcək qarantdır ki, dəstə üzvlərinin özləri də varlı şəhərlilər idilər. Lakin Qutlu Arslanın çıxışını yalnız varlı şəhərlilərin hərəkatı kimi hesab edə bilmərik, çünki dəstə üzvlərinin tələbləri əsilzadə feodalların çar hakimiyyətinə qarşı can atmalarına uyğun gəlməməsi qeyri-mümkün idi.. Ona görə də bu qrupa o əsilzadələr də daxil idilər, hansıların ki, maraqları müəyyən şəraitdə şəhər dairələrinin maraqları ilə üst-üstə düşürdü...

Əgər Qutlu Arslanın dəstəsi üçüncü təbəqənin nümayəndələrindən ibarət olsaydı, sanki ordan da görünür ki, dəstə tipik üçüncü təbəqənin proqramı ilə çıxış edirdi. Bu axırıncıda başlıca element hakimiyyətin bölüşdürülməsi tələbi idi.

Qutlu Arslanın və onun dəstə üzvlərinin "var-dövlət həsrəti ilə alışıb-yandıqları", soyadlarsızlardan, üçüncü təbəqənin nümayəndələrindən ibarət olduqları barədə düşüncə şəksiz-şübhəsiz şəkildə qəbul oluna bilməz. Qutlu Arslanın, məsələn, sadə xalq mənşəyinə aid olması barədə yalnız çar Tamar tarixçisinin qərəzli ifadələri ilə razlaşmaq çətindir (şayiə, addım), onu bu cür təqdim etmək düzgün olmaz. Çünki görünür, tarixçi onu-Qutlu Arslanı alçaltmaq istəmişdir.Eləcə də Qutlu Arslanın sadə xalq mənşəyinə mənsub şəxs olması barədə fikirlə təkcə bu arqumentlərə söykənməklə ki, III Giorgi öz çarlığının son dövrlərində dövlət vəzifələrinə yalnız aşağı sosial təbəqənin nümayəndələri olan şəxsləri-soyadsızları irəli çəkirdi- təyin edirdi, bu fikirlə razılaşmaq da çətindir, çünki Qutlu da qab-qacaq ağası vəzifəsinə bu zaman təyin olunmuşdu, bu barədə düşünmək də zəruridir ki, o da, deyəsən, soyadsızlardan olmalı idi ...Heç bir yerdən məlum deyildir ki, III Giorgi tərəfidən təyin olunmuş qulluqçuların hamısı onun çarlığının son dövrlərində bütünlüklə soyadsızlardan ibarər idi…

Bundan başqa bu fakt ki, 1184-cü ildə özlərinin birinci tətili zamanı yüksəksoyadılı müxalifətçilər, hansılar ki, soyadsızlara qarşı çıxış etdilər, heç yerdə Qutlu Arslanın vəzifədən götürülməsi tələbini irəli sürməmişlər.,bu fakt daha çox ona işarə olmalıdır ki, o, soyadısız olmamışdır... Həm də Qutlu Arslan məhz həmim dövrdə fəallaşdı və sərkərdə olmağa cəhd göstərdi, nə zaman ki, müxalifətçilərin soyadsızlara qarşı mübarizəsi nailiyyətlə başa çatdı.

Qutlu Arslanın dəstə üzvlərinin üçüncü silkə mənsub olmaları barədə mülahizənin təsdiqi onların başçılarının siyasi ideologiyası ilə də mümkün olmur, çünki onun ideologiyasının əsas elementi-hakimiyyətin bölüşdürülməsi teoriyası olduqca köhnədir. Onu hələ antik dövrdə, sonra eləcə də orta əsrlərdə tanıyırdılar və bununla yanaşı, nəinki təkcə üçüncü təbəqənin, əksinə, feodal aristokratların nümayəndələri də özlərinin siyasi mübarizəsində istifadə edirdilər. Üçüncü təbəqənin hakimiyyətin bölüşdürülməsi nəzəriyyəsinə münasibətdə əlahiddə mövqeyi bundan ibarətdir ki,o həmin nəzəriyyəyə başa çatdırılmış şəkil verdi və öz siyasi ideologiyasının əsas dayaq roluna çevirdi.

Gürcüstan tarixinin oçerkləri, c. III, 1979 -ci il., səh.. 304-309.